

การศึกษาการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42

เวรณี พัฒนทัญ* นันทิยา น้อยจันทร์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 2) เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานด้านระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 59 โรงเรียน จากการเปิดตารางของเครจชีและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยง ฉบับที่ 1 ได้ค่าเท่ากับ .96 และฉบับที่ 2 ได้ค่าเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ

2) ความต้องการในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ

คำสำคัญ: การศึกษา/ การจัดการ/ ระบบสารสนเทศ/ โรงเรียนมัธยมศึกษา

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2555

** รองศาสตราจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ปรึกษา

A Study of Information System Management in the Secondary Schools under Secondary Educational Service Area Office 42

Wethanee Phatthanothai* Nuntiya Noichun**

Abstract

The purposes of the this research were 1) to study the state of information system management in the secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 42, and 2) to study the requirement of information system management in the secondary schools under Secondary Educational Service Area Office 42. The research tool was a five-point rating scale questionnaire which was given to the sampling group of 52 schools consisting of directors and teachers in the secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 42. The reliability values were 0.96 and 0.98. Descriptive statistics namely percentage, mean and standard deviation were used in data analysis.

The results of the research were as follows:

1. The state of information system management in the secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 42 is overall at a high level ranking from the top as organizing the data or storage, using the data, processing the data, analyzing the data, checking the data and collecting the data respectively.
2. The requirement of information system management in the secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 42 is overall at the highest level ranking from the top as organizing the data or storage, using the data, processing the data, analyzing the data, checking the data and collecting the data respectively.

Keywords: Study/ Information System/ Management/ Secondary School

* Student in Master of Education degree in Educational Administration program, Nakhon Sawan Rajabhat University, 2012

** Associate Professor in Faculty of Education in Nakhon Sawan Rajabhat University, Advisor

บทนำ

ข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารและจัดการศึกษา โดยเฉพาะในการวางแผนพัฒนาการศึกษา การควบคุมงาน และการตัดสินใจ จึงควรที่จะมีการดำเนินการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ เก็บรักษา และนำเสนอให้ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และสะดวกต่อการนำไปใช้ สำหรับการนำข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตนในแต่ละระดับ เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การสอดคล้องและสัมพันธ์กัน เช่น ผู้บริหารระดับสูงจะใช้ข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดนโยบายในการบริหาร ผู้บริหารระดับกลางจะใช้ข้อมูลสารสนเทศในการควบคุมการปฏิบัติงาน ส่วนผู้บริหารระดับปฏิบัติงานจะใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (ภานุรัตน์ รัตยาภาส. 2534: 84; อ้างถึงในอรอุมา แก้วสว่าง. 2548: 1) ดังนั้น ระบบสารสนเทศจึงกลายเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากสำหรับใช้ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อมนุษย์ การมีระบบสารสนเทศที่ดีจะช่วยให้องค์การสามารถดำเนินงานไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาแนวความคิดและสร้างทางเลือกใหม่ๆ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547: 297)

ถึงแม้จะมีการให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศในโรงเรียน โดยการตั้งหน่วยงาน แผนงาน และงานสารสนเทศขึ้นเพื่อรับผิดชอบและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศ แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาด้านต่างๆ ดังที่ไพโรจน์ คชชา (2540: 10) ได้กล่าวไว้ว่า จำนวนข้อมูลสารสนเทศที่มีในแต่ละระดับยังไม่เพียงพอต่อการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้อง บางส่วนยังไม่เป็นปัจจุบันทันกับความต้องการที่จะใช้ในแต่ละช่วงเวลา หน่วยงานที่รับผิดชอบยังไม่ชัดเจนพอ เช่น หน่วยงานระดับอำเภอลงไปถึงโรงเรียนยังไม่มียกย่องหรือกรอบอัตรากำลังรองรับ ส่วนระดับจังหวัดและระดับกรมเองถึงแม้จะมีหน่วยงานและกรอบอัตรากำลังรองรับ แต่ยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้ใช้ในหน่วยงานและรับบริการจากภายนอกได้อย่างสมบูรณ์ บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจไม่เพียงพอต่อการบริหารและจัดการใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะช่วยให้บริการการใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ได้นำมาใช้อย่างเต็มที่ เพราะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่มีราคาค่อนข้างแพง ตลอดจนความรู้ความเข้าใจ และทักษะของบุคลากรที่จะใช้เทคโนโลยีการดำเนินงานด้านระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ที่ผ่านมาก็ประสบปัญหา คือ บางโรงเรียนยังขาดความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลข้อมูลและส่งข้อมูลล่าช้า ไม่ทันเวลา ทำให้การทำงานของโรงเรียนดังกล่าวขาดประสิทธิภาพ โยชน์ที่จะได้รับ (วสุ เกษสำโรง. สัมภาษณ์. 2555) นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินการในบางครั้งต้องใช้เวลามากในการเตรียมข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการใช้ในเรื่องต่างๆ บางครั้งการตรวจสอบข้อมูลมีความล่าช้า ไม่ทันต่อความต้องการใช้ เนื่องจากไม่ได้มีการเก็บรวบรวม

ข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบ หรือจัดเก็บไม่ทัน อีกทั้งบุคลากรล้วนมีภาระงานมาก ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในเรื่องต่างๆ

จากเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าว ผู้ศึกษามีความตระหนักและสนใจที่จะศึกษาการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 เพื่อหาคำตอบว่าการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนของระบบการจัดการสารสนเทศนั้น มีสภาพการปฏิบัติและความต้องการเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง ในการนำไปพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ระบบสารสนเทศ

สงบ ลักษณะ (2541: 41) ให้ความหมายของระบบสารสนเทศว่าหมายถึง การจัดหมวดหมู่ของสารสนเทศเป็นเรื่องใหญ่ๆ เช่น จำแนกตามนโยบายแต่ละข้อตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อของแผนงาน โครงการ ระบบสารสนเทศจะมีสาระสำคัญย่อยๆ ภายในที่สนองความต้องการของผู้ใช้

วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา (2542: 147) ได้ให้ความหมายของระบบสารสนเทศว่าหมายถึง ขบวนการประมวลข่าวสารที่มีให้อยู่ในรูปของข่าวสารที่เป็นประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นข้อสรุปที่ใช้สนับสนุนการบริหารและตัดสินใจ ในระดับปฏิบัติการระดับกลาง และระดับสูง

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2545: 20) ได้ให้ความหมายของระบบสารสนเทศว่าหมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูลให้อยู่ในรูปสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สูงสุด และการจัดเก็บรักษาอย่างมีระบบเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ สามารถนำไปใช้สนับสนุนการบริหารและการตัดสินใจ ทั้งในระดับปฏิบัติ ระดับหมวด/งานสายชั้น หรือระดับบริหาร

จากความหมายที่กล่าวไว้ข้างต้นพอสรุปได้ว่า ระบบสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์และประมวลผล เป็นสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้งานตามความต้องการของทุกคนในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

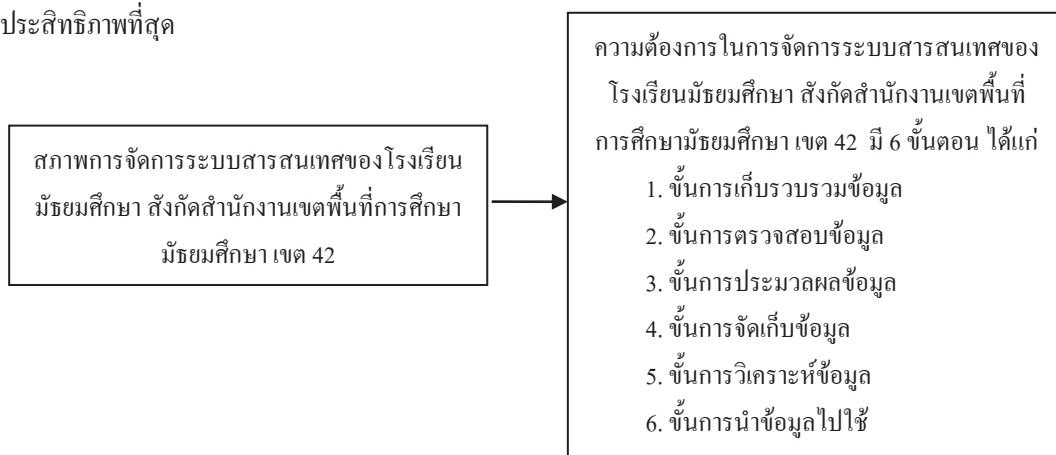
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการระบบสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2543: 7) ได้สรุปไว้ว่า ข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้ถูกเก็บรวบรวม ข้อมูลมาโดยที่ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และสารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ใน รูปแบบที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ ส่วนระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบงานที่ถูกออกแบบ ขึ้นมาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำสารสนเทศ และการสนับสนุนสารสนเทศให้แก่บุคคลหรือหน่วยงาน ต่างๆ ภายในองค์กรที่ต้องการใช้

ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการระบบสารสนเทศ

จรัส สอดิวิยาภรณ์ (2548:19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนำสารสนเทศที่ดีมาใช้ในการบริหาร การศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ในการกำหนดนโยบาย เป็นการกำหนดทิศทางขององค์กร เปรียบเสมือนการชี้แนะให้ทุกคนมุ่งไปสู่ เป้าหมาย สารสนเทศที่ดีเป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะบอกสิ่งที่ควรจะเป็นในปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงที่กำลัง เกิดขึ้นในอนาคต
2. สังคมที่ก้าวเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว มีความต้องการแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ในการวางแผนการบริหาร ให้สอดคล้องกับสังคม จึงต้องอาศัยสารสนเทศที่ดี ซึ่งต้องมีการติดตามความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาจึงจะทันกาล ต่อการวางแผนระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ
3. สารสนเทศที่แม่นยำและเชื่อถือได้จะเอื้อต่อการใช้ประโยชน์อย่างมากในด้านการติดตามประเมินผล เนื่องจากผู้ประเมินทุกคนมีความพยายามที่จะให้ความยุติธรรมกับผู้ได้บังคับบัญชา แต่จะผิดพลาดเพราะ ข้อมูลที่ได้มาเป็นเท็จมากกว่าที่จะเป็นจริง มีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของผู้ทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มที่
4. สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้้องค์การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สารสนเทศเป็นการสร้างทางเลือกให้ผู้ใช้ตัดสินใจได้ หรือชี้แนะให้ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพที่สุด

ภาพที่ กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการศึกษา

ประเภทของงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานด้านระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 59 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 118 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานด้านระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 52 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 104 คน ได้มาจากการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608; อ้างถึงใน สุภาพัญญจริยะเศรษฐ์, 2542: 84) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1. สภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42
2. ความต้องการในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถาม สภาพและความต้องการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพและความต้องการการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ปีการศึกษา 2555 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 3 – 7 ธันวาคม 2555 และผู้วิจัยส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานด้านระบบสารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการส่งแบบสอบถาม ได้แก่ นำไปให้ด้วยตนเอง/ ส่งทางไปรษณีย์/ ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ส่วนวิธีการเก็บ

แบบสอบถาม ได้แก่ ไปรับแบบสอบถามด้วยตนเองและให้สถานศึกษาส่งกลับทางไปรษณีย์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตามกำหนดที่อยู่และวันนัดหมาย และสามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้จำนวน 104 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการศึกษา

1) สภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ

2) ความต้องการในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความต้องการสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 42 โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อเรียงเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกนรินทร์ สวามิวัศร์ (2554) ที่ศึกษาและพบว่า สภาพการจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชนจังหวัดลำปาง ทั้งโดยรวมและรายชั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติจากมากไปน้อยคือ ขั้นการนำข้อมูลไปใช้ รองลงมาคือ ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นการจัดหน่วยหรือคลังข้อมูล ขั้นการตรวจสอบข้อมูล ขั้นการประมวลผลข้อมูล และขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูต่างให้ความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลตามผลที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมไปถึงกำหนดแนวทางไว้ล่วงหน้าสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์พร เสงี่ยมพักตร์ (2549) ซึ่งพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้วางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสอดคล้องกับผลการศึกษาของเอกรินทร์ สวามิวัศร์ (2554) ที่พบว่าปัญหาในขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แหล่งข้อมูลมีหลายแหล่งทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เวลานาน การเก็บข้อมูลมีความซ้ำซ้อน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลไม่เหมาะสมกับสถานที่และเหตุการณ์ หรือมีคุณภาพต่ำและไม่เพียงพอ โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการระบบสารสนเทศให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เคร่งครัด และสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้านการตรวจสอบข้อมูล โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อสิ้นปีการศึกษา หรือสิ้นกำหนดระยะเวลาในการทำงาน ครูผู้รับผิดชอบงานแต่ละงานจำเป็นต้องรายงานข้อมูลต่อผู้บริหาร และผู้บริหารจะต้องตรวจสอบความถูกต้องและรับรองข้อมูลดังกล่าว เพื่อรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้น ข้อมูลต่างๆ จึงผ่านการตรวจสอบความถูกต้องในระดับหนึ่ง และเป็นข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของภูวดล อัสวรัตน์กุล (2546) ซึ่งพบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง และข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทันต่อเหตุการณ์ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของเอกรินทร์ สวามิวัศร์ (2554) ที่พบว่าปัญหาในขั้นการตรวจสอบข้อมูลคือ การตรวจสอบข้อมูลเป็นไปได้ยาก ไม่ทันตามกำหนดระยะเวลา และไม่มีการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ควรจัดให้มีการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม ในการตรวจสอบข้อมูลให้มากขึ้น และควรปรับปรุงข้อมูลทุกครั้งหลังจากตรวจสอบข้อมูล

ด้านการประมวลผลข้อมูล โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประมวลผลข้อมูลนั้นจำเป็นต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการปรับเปลี่ยนข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งต้องใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์และสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประทาน พรรัตน์ (2546) ซึ่งพบว่า การประมวลผลข้อมูล ต้องใช้ความรู้ความสามารถในเชิงคณิตศาสตร์และสถิติต่างๆ เข้ามาใช้ เพื่อให้การประมวลผลนั้นถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความเข้าใจทางด้านคณิตศาสตร์ สถิติ หรือผู้รับผิดชอบงานข้อมูลของโรงเรียน เป็นผู้ดำเนินการประมวลผล

ด้านการจัดเก็บข้อมูล โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานแทบทุกระดับ เพราะมีโปรแกรมที่ช่วยอำนวยความสะดวก รวดเร็ว มีระบบการค้นหาที่ง่าย ประมวลได้รวดเร็ว สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้

มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจันทร์พร เสงี่ยมพัตร์ (2549) ซึ่งพบว่า จัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้ผู้เก็บเอกสารและจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้คอมพิวเตอร์

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำข้อมูลมาแยกแยะเพื่อหาคุณลักษณะสำคัญนั้น จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้สถิติ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อีกทั้งต้องเวลาพอสมควร จึงจะกระทำออกมาได้ถูกต้อง ทันเวลา และตรงตามความต้องการใช้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรณทิพา เลาหะทองทิพย์ (2548) ซึ่งพบว่าควรให้บุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศรับผิดชอบงานโดยเฉพาะ

ด้านการนำข้อมูลไปใช้ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารและครูต้องใช้เป็นเครื่องมือวางแผนการปฏิบัติงาน รายงานผล เพื่อเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สาธารณชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรพงษ์ สันติวงษ์ (2549) ซึ่งพบว่า การใช้ข้อมูลสารสนเทศส่วนใหญ่จะใช้เพื่อรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ทั่วไป เช่นเดียวกับผลการศึกษาของเอกรินทร์ สวามิภักดิ์ (2554) ที่พบว่าปัญหาในขั้นการนำข้อมูลไปใช้ คือ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ไม่ตรงประเด็น ไม่สมบูรณ์ และผู้บริหารไม่นำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหาร โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารควรนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา

2. ความต้องการในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลและด้านการตรวจสอบข้อมูล มีระดับความต้องการมากที่สุดร่วมกัน คือ กำหนดผู้รับผิดชอบ ส่วนด้านการประมวลผลข้อมูล ระดับความต้องการมากที่สุด คือ กำหนดผู้รับผิดชอบในการประมวลผลข้อมูลโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ จะเห็นได้ว่า การจัดการระบบสารสนเทศทั้ง 3 ด้านดังกล่าว มีระดับความต้องการมากที่สุดร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานสารสนเทศแต่ละด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรหรือผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานสารสนเทศแต่ละด้านมีจำกัด ประกอบกับบุคลากรแต่ละคนมีภาระงานมาก ทำให้การกำหนดหรือแต่งตั้งผู้รับผิดชอบทำหน้าที่โดยเฉพาะเป็นไปได้ด้วยความลำบาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของมณี เหลืองวิทยากร (2545) ซึ่งพบว่า บุคลากรมีภาระงานสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลา ในการตรวจสอบข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล และผลการวิจัยของจันทร์พร เสงี่ยมพัตร์ (2549) ซึ่งพบว่าบุคลากรมีจำกัด มีภาระงานมาก ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ และไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง

แหล่งข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ครอบคลุมในบางเรื่อง และข้อมูลที่ต้องการมาจากแหล่งทำให้ใช้เวลานานในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ บุคลากรมีความรู้ความสามารถเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ เพราะบุคลากรเดิมมีจำกัด มีภาระงานมาก ขาดความรู้ความชำนาญในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการวิเคราะห์ข้อมูล ขาดผู้รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรง สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลพรรณ กันตะทิพย์ (2553) ซึ่งพบว่า บุคลากรมีจำกัด มีภาระงานมาก ขาดความรู้ความชำนาญในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ขาดผู้รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรง

ด้านการนำข้อมูลไปใช้ มีระดับความต้องการมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ข้อมูลที่โรงเรียนได้จัดกระทำต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน สมบูรณ์ ตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานทุกด้าน เพื่อให้งานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน รวมถึงความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์พร เสี่ยงพัตร์(2549) ซึ่งพบว่ามี การนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สภาพการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 42 ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานด้านระบบสารสนเทศของโรงเรียนต่างเล็งเห็นความสำคัญของการจัดเก็บข้อมูล เพราะแม้ว่าการปฏิบัติจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังคงมีความต้องการที่มากขึ้นอีก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้บุคลากรจัดเก็บข้อมูลอย่างหลากหลาย เป็นระบบ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2. ควรแต่งตั้งบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานระบบสารสนเทศโดยตรง หรือลดภาระงานสอนของครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงด้านระบบสารสนเทศ

3. ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ เกิดความชำนาญด้านระบบสารสนเทศ รวมทั้งด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคลากรเห็นความสำคัญและเข้าใจในระบบสารสนเทศทั้งระบบอย่างแท้จริง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินงานระบบสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเชิงพัฒนารูปแบบการจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 42 ให้เป็นระบบเดียวกัน
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ให้ครอบคลุมสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การจัดการระบบสารสนเทศเกิดความสอดคล้องกันทุกระดับ

รายการอ้างอิง

- กมลพรรณ กันตะทิพย์. (2553). การจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ พราวศรี. (2544). การจัดการระบบสารสนเทศในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2548). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จันทร์พร เสงี่ยมพัศตร์. (2549). การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณทิพา เลหาทองทิพย์. (2548). รูปแบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศในองค์การบริหารส่วนตำบล ท่าซุง อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ไพโรจน์ คชชา. (2540). ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.
- ภูวดล อัสวรัตน์กุล. (2546). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. เลข: สถาบันราชภัฏเลย.
- มณี เหลืองวิทยากร. (2545). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดระบบสารสนเทศของ ศูนย์ข้อมูลการศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. (2543). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรพงษ์ สันติวงษ์. (2549). การจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วสุ เกษสำโรง. (2555). นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. สัมภาษณ์. 2 มีนาคม 2555.
- วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา. (2542). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟเอดิเตอร์.

- วีระ สุภากิจ. (2539). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2545). กระบวนการพัฒนาเพิ่มผลงานของนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. กาญจนบุรี: สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
- เอกนรินทร์ สวามิวัศร์. (2554). การจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดลำปาง. ใน วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 1(2). หน้า 166-171.
- อรอุมา แก้วสว่าง. (2548). การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 608.
